І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: BArcly 7-5337
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: 435-8740

РІК LXXIV. Ч. 24. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 8-го ЛЮТОГО 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 8, 1967 No. 24. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Вівторок, 7-го лютого, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН і ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ГОМФРІ очолюватимуть демократичний виборчий список в 1968-му році, а нюйоркський сенатор демократ Роберт Ф. Кеннеді не буде старатися про номінацію на кандидата на президента. Так думає більшість демократичних політичних провідників в цілій країні, як це видко з того опитування, яке перевів журнал „ЗДА Нюз енд Ворлд Ріпорт" по цілій країні. Президент Джансон буде старатися про перевибір, якщо тільки його стан здоров'я йому на це позволить. Більшість політиків думає, що Кеннеді не здобув би номінації на Номінаційній Демократичній Конвенції вліті 1968-го року.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ виявляє пожвавлену працю після тримісячної мовчанки з приводу програних виборів в листопаді 1966-го року. Голова цього Комітету, підтриманий президентом Джансоном, Джан М. Бейлі, повідомив, що на 9 - 10-го березня скликає до Вашинґтону членів Комітету на наради, а на 30 і 31-го березня запрошує до столиці голови Стейтових Демократичних Комітетів, які спільно не нараджувалися вже кілька років. „Ми є партією більшости", — заявив Бейлі, „і ми дивимося в майбутнє з повним оптимізмом". Хоч про те мало говориться, то демократи однак турбуються зростом республіканців у цілій країні та побоюються, щоби не втратити більшости й становища в Білому Домі в найближчих виборах.

ДВА ВИЗНАЧНІ ПОСТУПОВІ МОЛОДІ республіканці Джордж Ф. Ґілдер і Брюс К. Чепмен збільшили скількість прихильників мишиґенського губернатора Джорджа Ромні. Вони обидва написали книжку під заголовком „Партія, яка втратила голову". В цій книжці вони гостро критикують Беррі Ґолдвотера, республіканського кандидата в 1964-му році, який програв вибори. Ті автори виступають також проти ліберальних республіканців, які не вуміли об'єднатися, щоб спільно протиставитися Ґолдвотерові. Обидва автори збирають матеріял для книжки про Ромні, що має появитися при кінці цього року, або в перших місяцях 1968-го року.

ФЛЬОТА ДОСЛІДЖУЄ ЖИТТЯ в глибині 430 стіп в океані цієї зими на Пацифіку. П'ять дружин нурців по 8 осіб кожна, мають зануритися у воду в окремій кабіні та перебути там повних вісім днів, поки не заступить їх 8-членна зміна. Між зануреними будуть науковці — цивільні особи й представники фльоти. Занурення цієї кабіни з нурцями відбудеться коло острова Сен Клемента в Каліфорнії. Будуть переводити досліди з фізіології й людської видержливости, морської біології, рятункової техніки та океанографії.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ПАНІ ДЖАН Ф. КЕННЕДІ зменшилася внаслідок її непорозуміння з автором книжки Віллiямом Менчестером під заголовком „Смерть Президента", в котрій описане вбивство президента Джана Ф. Кеннеді. Переведені опитування Інститутом Публічної Опінії д-ра Ґеллупа виявляють, що 44 відсотки опитуваних гадають, що популярність пані Кеннеді зменшилася, 15 відсотків думають, що її популярність збільшилася, а 41 відсоток не висловив жадної опінії. Опитування аґенції Гарріса стверджують, що 33 відсотки опитуваних „менше думають" про пані Кеннеді, 10 відсотків вважають, що її популярність збільшилася, а 51 відсоток опитуваних гадає, що спір за зміст книжки не мав впливу на популярність дружини покійного президента.

У СВІТІ

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Д-Р ТРАН ВАН ДО ЗВЕРНУВСЯ з поновленим закликом до Північного В'єтнаму, що Південний В'єтнам готов погодитися на комуністичну пропозицію щодо продовження лютневого перемир'я на дальших три дні. Нове перемир'я у В'єтнамській війні починається 8 лютого ц. р. на 4 дні, — комуністичне революційне підпілля запропонувало 7 днів, але південно-в'єтнамський уряд погоджується на сім днів під умовою, що Північний В'єтнам зобов'яжеться не використовувати того часу для скріплювання свого війська.

У ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ ВСІ ОПОЗИЦІЙНІ ПАРТІЇ З'ЄДНАЛИСЬ та вирішили зголосити свого кандидата у найближчих президентських виборах в особі колишнього президента Посуна Юна. Кандидуватеме напевне теперішній президент Чунґ Гі Парк, колишній шеф штабу південно-корейської армії, який проте виступив з війська, коли вперше кандидував на президента.

АМБАСАДОР ЗДА У СТОКГОЛЬМІ ДЖ. ГРАГЕМ ПАРСОНС ДАВ ІНТЕРВ'Ю шведському щоденникові „Експрессен", в якому натаврував однобічне насвітлювання шведською пресою В'єтнамської проблеми, внаслідку чого у Стокгольмі відбулися численні протиамериканські демонстрації. Парсонс ствердив, що представники амбасади готові брати участь в усіх дискусійних зібраннях на тему В'єтнамської війни та американської закордонної політики, але не можуть брати участи в зібраннях, скликуваних екстремістами, вороже настроєними супроти Америки.

У СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ПЕРЕБУВАЄ арештований там 7 жовтня минулого року 27-річний Пітер Файнавер, американець, який приїхав був до Західнього Берліну в 1959 р. на студії мистецтва. В його товаристві знаходилась тоді його мати. Коли в минулому тижні східньо-німецькі комуністи звільнили 4-х молодих американців, що їх вони в'язнили за перепачковування німців до Західнього Берліну, звільнені оповіли про перебування у в'язниці в Східньому Берліні також Пітера Файнавера.

В АЛЬЖИРІ ВІДБУЛИСЯ до міських і громадських рад вибори, в яких виборці мали до вибору кандидатів з двох лист, які проте все одно підтримували керівну й монопольну партію Національного Визвольного Фронту. Все ж, чисельну участь у тих виборах, їх спокійний хід і вислід виборів вважають за своєрідний вислів довір'я режимові полковника Хуарі Бумеджієна, який у червні 1965 року перевів безкровний державний переворот проти тодішнього диктатора Ахмеда Бен Белли.

ПРИБУЛІ ДО МОСКВИ ЖІНКИ І ДІТИ ЧЛЕНІВ АМБАСАДИ СССР В ПЕЙПІНҐУ ОПОВІЛИ про величезні прикрощі та просто знущання над ними, що їх зазнали, поки вони відлетіли з Пейпінґу до СССР. Юрби ворожих демонстрантів припинили їх виїзд на кілька годин.

МЕТРОПОЛІЯ НЮ ЙОРКУ — НЮ ДЖЕРЗІ ПІД СНІГОМ

У вівторок, 7-го лютого рано, як це число „Свободи" починало друкуватись на пресі, вся метрополія Ню Йорку — Ню Джерзі, як і східні стейти Америки, переживали одну із найбільших сніговій. Кілька інчів снігу впало в цій метрополії вже попереднього дня, а в цій хвилині вітри метуть новим снігом, засипаючи шляхи доїзду та вулиці міст, майже цілком припинивши автомобільний рух. Школи закриті, як і нормальна праця в багатьох підприємствах і установах перервана. Заповідають, що сніг падатиме цілий день. На фотознімці вгорі — одна із засипаних вулиць Шикаґо під час останньої сніговії на середньому Заході, що тривала десять днів. Тепер такі-самі „красвиди" можна побачити в Ню Йорку, Джерзі Ситі та в багатьох інших містах Сходу.

Президент призначає $350 мільйонів на боротьбу проти злочинів

Вашинґтон. — Президент Джансон 6-го лютого переслав обидвом Палатам Конґресу окреме звернення, в якому плянує скріпити боротьбу проти злочинів, і на цю ціль проєктує видати з федеральних фондів суму $ 350 мільйонів. В першому фінансовому році, який зачнеться 1-го липня ц. р., Президент пропонує видати з цієї суми $ 50 мільйонів, в найближчому фінансовому році $ 300 мільйонів, а пізніше видатки на цю ціль мали б збільшуватися, очевидно, що мали б брати участь в цій боротьбі проти злочинів стейти та всі місцеві самоврядування. У зверненні Президента є такі важливіші пункти. 1. Президент просить про схваленення закону про обмеження вільного продажу зброї. 2. Конґрес мав би схвалити законопроєкт про заборону телефонічних і електронічних підслухів. 3. Президент закликає до енерґічнішого поборювання торгівлі наркотиками та неправильної їзди автами, а також боротьби проти недозволених і небезпечних ліків. 4. Треба б також перевести зміни в судівництві, щоб можна успішніше вести боротьбу проти злочинів. 5. Треба і окремого закону, який охороняв би тих свідків, які допомагають виявляти злочинців. В поінформованих колах твердять, що Президент в своєму зверненні використав той звіт, який йому предложила окрема Крайова Комісія для дослідів проблем злочинности. Звіт цієї Комісії має бути опублікований при кінці цього місяця. Комісія працювала над цим звітом 18 місяців.

Сомоза виграв призидентські вибори в Нікараґві; закликає до об'єднання

Манаґва, Нікараґва. — Президент Анастазіо Сомоза Дебайле виграв президентські вибори, які відбулися 5-го лютого, і закликає свого політичного противника д-ра Фернанда Аґера Рохаса до об'єднання і до праці для добра Нікараґви, але Аґеро Рохас заявив, що продовжуватиме боротьбу проти того, щоб династія Сомози і надалі панувала в країні, якою вона рядить вже 35 років. Неповні висліди виборів виявляють, що Сомоза дістав 176,633 голоси, а д-р Аґеро тільки 67,868 голосів. Повний вислід виборів буде відомий аж за кілька днів, але вже тепер видно, що переможцем вийде Сомоза. Вибори відбулися в спокою, але в політичних колах гадають, що не буте мирної атмосфери в Нікараґві, коли 1-го травня Сомоза почне свою п'ятирічну каденцію на пості президента. Тоді залишить пост президента Льоренцо Ґерреро, який займав цей пост від серпня 1966-го року, коли помер був президент Рене Шіґеррез. Опозиція твердить, що родина Сомози під час довгорічного панування скріпила свою владу за допомогою корупції. Тому не можна співпрацювати з урядом Сомози — твердить опозиція.

Помер Генрі Морґентав — довголітній секретар скарбу за президентури Ф. Д. Рузвелта

Пукіпсі, Н.Й. — Тут у віці 75-ох років помер Генрі Морґентав молодший, який був секретарем скарбу впродовж 11-ох років за президентури президента Ф. Д. Рузвелта і ще кілька місяців за президента Гаррі С. Трумана. Морґентав був приятелем Ф. Д. Рузвелта довгі роки, бо від 1915-го року аж до смерти цього президента в квітні 1945-го року. Генрі Морґентав залишив двох синів, Роберта М. Морґентава, федерального прокуратора в Ню Йорку, Генрі Морґентава третього в Массачусеттс та доньку пані Фред Гіршорн в Коннектикаті. Померлий Генрі Морґентав молодший відограв важливу ролю під час другої світової війни, коли він керував фінансовою політикою, яка вимагала великих коштів, бо треба було втримувати 13 мільйонів вояків і допомагати американським союзникам в цілому світі. Труман не міг погодитися з політикою Морґентава, який домагався гострих умов для переможеної Німеччини і тому звільнив його зі становища секретаря скарбу, не дозволивши йому брати участи в мирових переговорах в Потсдамі.

Косиґін признає Британії поважну ролю в замиренні у В'єтнамі

УКРАЇНЦІ ПРОВЕЛИ В ЛОНДОНІ НОВУ ДЕМОНСТРАЦІЮ ПРОТИ СОВЄТІВ

Лондон. — Совєтський прем'єр Алексєй Косиґін прилетів у понеділок 6 лютого до Лондону з офіційною візитою, з своєю заміжньою донькою і 17-річним сином та 25 іншими членами свого почоту. З уваги на густу мряку літак Косиґіна скеровано на інше летовище, куди мусів мчатися своїм автом британський прем'єр Гаролд Вільсон; він прибув туди за дві хвилини перед приземленням літака. Зараз на вступі Косиґін у короткій промові заявив, що велика роля, яку Британія грає у міжнародних відносинах, може допомогти „розв'язати деякі дуже важливі актуальні проблеми" — з очевидним натяком на В'єтнамську війну. Перед готелем „Кларидж" в Лондоні, де один поверх зарезервовано для Косиґіна і його делеґації, і на вулиці Давнінґ, де відбулася зараз першого дня триголинна нарада між британськими і совєтськими державними мужами, відбувались демонстрації проти Совєтів. У всіх британських газетах, як також у „Нью Йорк Таймс" і газетах концерну Гаворд Скрипса зареєстровано, що один з демонстраційних плякатів закликав: „Московські займанці — йдіть геть з України". У першому короткому офіційному комунікаті зазначено тільки, що розмова велась „про міжнародні справи". Газетні міркування пов'язують далі ті лондонські британсько - совєтські наради з В'єтнамською війною, в якій саме тепер, від 8-го ц. м., приходить нова перерва: чотириденне перемир'я, яке, можливо, буде продовжене до сьоми днів. Совєти стараються за поширення торговельного договору з Британією.

Заперечено вістки, наче б Північний В'єтнам погодився на замирення

Вашинґтон. — Французьке міністерство закордонних справ, північно-в'єтнамське посольство у Парижі та сам сенатор Роберт Кеннеді заперечили вістку, що її приніс нюйоркський тижневий журнал „Нюзвік", наче б сенатор Кеннеді отримав в Парижі в минулому тижні від представника французького міністерства закордонних справ пропозицію щодо „триступневих" мирових переговорів у справі В'єтнаму, при чому ту пропозицію буцім-то суґерував голова північно-в'єтнамської репрезентації у Франції, Маі Ван Бо. Цей останній назвав відомість „Нюзвіку" — „простою видумкою". Сенатор Роберт Кеннеді був прийнятий в понеділок 6 лютого президентом Джансоном. Вийшовши з тієї розмови — Кеннеді заявив журналістам, що він не привіз „ніяких мирових зонд". Редакція „Нюзвіку" з свого боку підтримала свої ревеляції, заявивши, що вона дістала ті відомості з „віроґідних джерел" із Вашинґтону, а не з Парижа. Речник Білого Дому заявив, що президент Джансон не змінює свого твердження, що він висловив його на своїй останній пресовій конференції наприкінці минулого тижня, що з комуністичного боку не проявлено „ніяких поважних спроб" в справі замирення у В'єтнамі.

Пейпінґ натякає на можливість зірвання дипломатичних взаємин з СССР

Гонк Конґ. — У керівному щоденнику в Пейпінґу, „Дженмін Жіг Пао" появилася стаття, яка ставить під сумнів дальше зберігання нормальних дипломатичних взаємин між Совєтським Союзом та Комуністичним Китаєм. Нав'язуючи до зірвання совєтською поліцією в п'ятницю минулого тижня ошклених ґабльоток з пропаґандивними фотографіями із стіни китайської амбасади в Москві, при чому між совєтськими поліціянтами і китайськими службовиками амбасади, які вибігли боронити ті ґабльотки, прийшло до бійки, — названий часопис стверджує, що „совєтські ревізіоністичні власті не можуть запевнити надалі правне діяння і необхідну безпеку дипломатичної репрезентації чужої держави". І комуно-китайський щоденник запитує большевиків: „Чи ваша країна здібна зберігати надалі нормальні дипломатичні взаємини з іншими країнами? Чи вашу країну можна надалі вважати за державу, чи ні?" Водночас у тій статті виправдується, як річ „цілком справедливу й оправдану" демонстрації і шикани, застосовані супроти жінок і дітей членів совєтської амбасади у Пейпінґу безпосередньо перед їх від'їздом до Москви. Перевезено вже всіх 231 членів родин совєтських дипломатів з Комуністичного Китаю.

НТШ вшановує століття народин Михайла Грушевського

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім Шевченка в ЗДА влаштовує в суботу, 11-го лютого в год. 4-ій по пол. Урочисту Наукову Конференцію, у великій авдиторії Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку — для вшанування століття народин Михайла Грушевського, довголітнього голови НТШ, великого нашого історика і вченого, дійсного і почесного члена НТШ та президента Української Народньої Республіки. В багатій програмі конференції є передбачені доповіді, що всебічно насвітлюють постать Грушевського та його многогранну діяльність та працю. Проф. д-р М. Чубатий доповідатиме про „Наукову перебудову НТШ Михайлом Грушевським", проф. д-р М. Стахів говоритиме про „Погляд Грушевського на федералізм", а проф. д-р Б. Романенчук доповідатиме про „Грушевського як письменника, літературознавця і історика української літератури". Проф. д-р М. Андрусяк виголосить доповідь н.т. „Грушевський як історик, народник і державник", проф. д-р П. Ковалів говоритиме про „М. Грушевського в боротьбі за українську мову", проф. д-р М. Чировський доповідатиме про „М. Грушевського як дослідника українського господарства". Д-р М. Вацик говоритиме к.т. „М. Грушевський і історія української літератури", а д-р О. Домбровський — на тему „Методологічні основи дослідів над ранньою історією України Михайла Грушевського". На закінчення проф. д-р В. Ленцик виголосить доповідь на тему „М. Грушевський в оцінці своїх студентів". Доповіді є передбачені на 15 - 20 хвилин кожна. Конференція є призначена для ширшого загалу громадянства. Вхід вільний.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

„ТЕАТР У П'ЯТНИЦЮ" ВІДНОВЛЯЄ ВИСТАВИ

Філядельфія. — В залі Клюбу Горожан тут відбудеться в традиційну п'ятницю, 10-го лютого, о 8 год. 15 хв. вечора, вистава переробленої оперети „Пів до другої години", під режисуванням Вол. Шашаровського, музичний супровід — Зої Маркович. А в неділю „ТУП" покаже комедію „Багряні рожі" Бенедетті в Честері, Па.

МИКОЛА ВАЙДА СТАВ НОВИМ УРЯДОВЦЕМ ЗУАДК

Філядельфія. — За рішенням Екзекутиви З'єднаного Українсько - Американського Комітету, в Централі розпочав працю з 1-го лютого ц.р. новий урядовець ЗУАДК п. Микола Вайда, як організаційний референт. Прийняття на працю нового урядовця в Централі ЗУАДК-у було зобумовлене рішенням Екзекутиви пожвавити працю цієї допомогово - харитативної установи, до якої з усіх кінців земної кулі надходять прохання про ту чи іншу допомогу для земляків-українців у потребі. Кореспондент „Свободи" матиме в найближчих днях інтер'ю з Президентом ЗУАДК-у д-ром Володимиром Ґаланом, про що буде докладно поінформовано на шпальтах нашого щоденника.

ХЛІБОРОБСЬКО — ОСВІТНІЙ СОЮЗ У БРАЗИЛІЇ ВІДЗНАЧАЄ СВОЄ 45-ЛІТТЯ

Порто Уніон. — У цьому місті 45 років тому було засновано Хліборобсько - Освітній Союз, ХОС — тепер найбільшу і найповажнішу організацію українців у Бразилії, що дбав і дбає про своїх членів - хліборобів, їх відповідний вишкіл та задоволення їхніх культурних потреб. Крім праці над молоддю, ХОС присвячує багато уваги організуванню українського жіноцтва, створив репрезентативну Українську Фольклорну Групу в Сан Павло і т. д. Головою Президії ХОС є тепер Ст. Плахтин. З нагоди Ювілею відбудуться згодом спеціяльні святкування.

У НЮ ЙОРКУ ВІДБУДУТЬСЯ ВИШИВАНІ ВЕЧЕРНИЦІ

Дня 11-го лютого в Народному Домі відбудуться Вишивані Вечерниці, влаштовані з ініціятиви Окружної Ради Союзу Українок Америки. Початок о год. 8:30 вечора. Да танців гратиме оркестра „Амор". Головною атракцією вечора буде вибір Королеви вечерниць; крім того — спеціяльне жюрі роздасть нагороди за найкращі українські вишивки. Окружна Рада СУА щиро запрошує молодь і батьків на цю товариську розвагу.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 45 млн. 900 тисяч осіб

За повідомленням РАТАУ від 1-го лютого 1967 р., населення Української ССР досягло в кінці минулого року нількости в 45 мільйонів 900 тисяч душ. Крім того, у 1966 р.: „різними видами навчання у республіці було охоплено понад 14 млн. осіб".

СТАН ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТИ

„Вінничина, як відомо, була піонером електрифікації села", — читаємо в „Радянській культурі" від 2-го лютого. А далі йде ствердження сучасного стану електрифікації тієї передової області: „Близько 100 колгоспів області мучаться ще з отими „чмихалками", (малими станційками), не підключені досі до державних енерґо - систем. У колгоспах і радгоспах використовується лише 20 тисяч електродвиґунів. Це по 30 двигунів у середньому на господарство. Хвалитись немає чим. Мало використовується електроенергії на побутові цілі В добрій половині колгоспів електричні дроти побачиш тільки в центрі села."

„ВЕЛИКА ПРОБЛЕМА МАЛИХ РІЧОК"

„На Україні понад 2,900 річок довжиною більше 10 кілометрів", — повідомляє „Молодь України" від 1-го лютого, висловлюючи велику турботу з приводу того, що багато з них уже зникли, а інші — зникають з лиця землі через недбале господарювання. „Чому так довго чекають розчистки Рось, Супой, Саксагань, Самара, Стрий, Горинь та ін.? Всією громадою треба взятись за роботу, адже малі річки й озера це, перш за все, база рибних запасів".

ТУРИЗМ НА ЗАКАРПАТТІ

„Тільки торік на території області побувало 114 тисяч туристів — це тільки з різних кінців СССР. Та ще понад 30 тис. чоловік — з Чехо-Словаччини, Угорщини, НДР та інших братніх країн". „Радянська Україна" від 3-го лютого повідомляє, що в 1967 р. на Закарпатті мають побувати лише з СССР 140,000 туристів".

ЩО ПОКАЗУЄ КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР ЮНОГО ГЛЯДАЧА?

Розповідаючи про одну з артисток того театру, А. Плоткіну, „Молодь України" з 31 січня розповідає про виконані нею ролі, а отже і про п'єси, що їх показують дітям у Києві. Це „Тінь над провулком" Мілявського, де „викривається огидну суть хитрої небезпечної фанатички з релігійної секти „Сльози Христові", „Лісова пісня" Л. Українки, комуністично - пропаґандивна „Як гартувалась сталь" Островського, казка „Івасик-Телесик" А. Шияна, „Сміх і сльози" С. Міхалкова (з російської літератури), аґітка „Молода ґвардія", „Юність батьків" Гобатова (російського репертуару) і навіть „Одруження" за М. Гоголем.

ЗНАЙШЛИ В УКРАЇНІ, ПІДТВЕРДИЛИ... У ЛЕНІНҐРАДІ

У селі Стіжок на Тернопільщині „таємницею стародавнього Данилова розгадав науковий співробітник районного музею М. Островський". Він побачив у школярів зразки стародавньої кераміки, знайдені поблизу малої церкви, що виявилась частиною великого храму, збудованого в XIII столітті. „Молодь України" з 28 січня стверджує: „Керамічні вироби, жіночі прикраси, сліди жител — усе це говорило про те, що тут колись було місто... Данилівград" — тому й гора зветься Даниловою горою. Те місто двічі обступали монголи Батия, які врешті-решт знищили його без сліду... Відкриття цікаве і важливе, однак, не зрозуміло, чому М. Островський звертався за підтвердженням своїх припущень до Ленінґраду? Невже Україна не має своїх археологів та істориків?

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

У спільному інтересі

На минулотижневому засіданні Екзекутиви Українського Конґресового Комітету його президент проф. Лев Добрянський звернув увагу на потребу спільної акції американських українців з іншими національними групами в різних справах, в яких усі ті національні групи заінтересовані і супроти яких усі вони займають спільне становище. В даному випадку йдеться конкретно про акцію проти ратифікування Сенатом консулярного договору з СССР, договору, який скріпить міжнародний престиж Москви і дасть їй реальну можливість посилити свою шпиґунську роботу на терені Америки. Однак, співпраця української національної групи з іншими такими групами в Америці може охопити й різні інші ділянки.

На жаль, на цьому полі зроблено до цього часу дуже мало. Формально існує КАСІД — Конференція американців східньоевропейського походження та деякі інші подібні організації — з активною участю українців, але це, так би мовити, тільки верхівка, зорганізована лідерами, які розуміють потребу взаємного контакту і спорадичної співпраці. На „низах" ці організації до цього часу дуже мало спопуляризовані, просто тому, що не існує добрих постійних зв'язків власне в громадах, у щоденному житті. Коли люди говорять про українське „ґетто", то мають здебільша на увазі наше відокремлення від американського зорганізованого громадського й товариського життя. Але те українське „ґетто" стосується також відсутности контактів наших громад з громадами інших національних груп, дармащо напевне можна було б ті контакти встановити і плекати. Правда, українська визвольна проблема має неполаднані сусідські спори в справі кордонів, — польська, чеська чи мадярська еміґраційна преса час від часу виступає з такими територіяльними претенсіями, які дратують українців. Але водночас сучасний політичний стан в Европі сприяє зближенню всіх тих народів, які опинились під комуністичним режимом.

У справі такої міжгрупової співпраці могли б багато зробити місцеві Відділи УКК, могли б зробити це різні наші установи й організації — наукові, мистецькі, співочі, жіночі — шукаючи контактів із спорідненими установами й організаціями інших національних груп. Виростають нові покоління, які менше турбуються минулим, а більше сучасним і майбутнім. Краще взаємне пізнання української і інших національних груп в Америці та їхня співпраця могли б стати поважним фактором як у американському житті, так в американській політиці.

Щоб рятувати імперію

Генеральний секретар ЦК совєтської компартії Л. Брежнєв та його „соратники" раз-у-раз викликають дух Леніна з гробу, посилаючись на те, що вони твердо і неухильно провадять „справедливу ленінську політику", виконують його заповіти . . . Сам Ленін учив, що комуністична мораль — подвійна, і що можна зробити крок назад, щоб потім ступити два кроки вперед.

Назовні може здаватись, що Брежнєв і сучасний московський ЦК вдалися тепер до отого тактичного кроку назад: стривожені претенсіями комуністичного Китаю, економічними нестатками в СССР і в сателітних країнах та розламами в компартіях закордоном, совєтські правителі настирливо домагаються „мирного співіснування", передишки, торгівлі з капіталістами, довготермінових позичок, навіть співпраці в економічному пляні.

Заколисуючи Захід, Москва як ніколи давніше, розперізується у власній імперії. Ленінські „шляхи" зводяться до реґабілітації повистрілюваних Сталіним комуністів, до наполегливої русифікації, до ліквідації позірно незалежних міністерств „союзних республік", до економічного грабунку підкорених вже майже 50 років тому народів та до справжнього відьомського шабашу великодержавного російського шовінізму. Все російське — найкраще, історія СССР — це передусім історія Росії, переклади з інших мов — перш за все на російську мову і т. д. А в московській комуністичній газеті „Голос Родины" з 13 січня, що її задарма висилається за кордон, відверто говориться про те, що треба гордитись „російським військовим мундиром" та відзнаками - хрестами, що їх задумав ще Петро І, в тому числі й т. зв. „кавказьким хрестом", яким нагороджували царі за підкорення вільнолюбного Кавказу!

У січні 1547 р. в Москві короновано Івана IV Лютого: на голову царя насадили „Шапку Мономаха", як символ самодержавства, „Третього Риму" і „єдиної-неділимої". 420 років тому Московщина вдягла ту шапку, і ніяк не бажає її позбутися, навіть тепер, всупереч нестримному історичному процесові усамостійнення й унезалежнення решток колоній у всьому світі. Але дедалі гостріші прояви московського великодержавного шовінізму внутрі СССР не свідчать про те, що „Шапка Мономаха" сидить міцно на голові найновішого червоного царя Брежнєва. Тому сучасний ЦК партії так часто викликає з домовини „дух" Леніна, в надії, що він допоможе урятувати імперію від розвалу.

СПРАВА ПРОТИРАКЕТНОЇ ЗБРОЇ

Недавно американська розвідка повідомила про те, що в СССР енерґійно взялися до продукції протиракетної зброї, і вже навколо Москви та інших стратегічних об'єктів розбудовано протиракетну оборону.

Це повідомлення зактуалізувало в ЗДА справу протиракетної зброї.

В Америці від довшого часу стараються випродукувати ефективну зброю проти ворожих керованих ракет. Але Уряд не виявляв досі надмірної уваги до цієї проблеми, і деякі поважні фахівці взагалі не вірять, що можна сконструювати таку зброю. На цю справу витрачено більйони долярів, але й досі задовільно її не розв'язано.

Президент Джансон у проєкті нового оборонного бюджету на фінансовий рік 1968-ий, який почнеться 1-го липня ц. р., не підвищив суми на протиракетну зброю.

Тим часом почалася в цій справі дипломатична акція, яка ставить своєю ціллю переконати уряд СССР не розбудовувати протиракетної зброї, отже припинити в цій ділянці перегони. Як ця справа розвинеться, не знати.

Це вже не вперше посилюються змагання в зброєнні між СССР і ЗДА. З другої світової війни ЗДА вийшли як першун, бож вони вже мали атомову бомбу, далекосяжні бомбовики Б-47, Б-52, а пізніше і Б-58, які летіли зі швидкістю звуку. Ці бомбовики могли поповнювати пальне в повітрі, і таким чином у великій мірі збільшувати радіює своєї дії.

СССР відповів тоді на американські заходи розбудовою бомбовиків із середнім та далекосяжним засягом і значно скріпив протилетунську оборону. А випродукувавши свою першу атомову бомбу, розгорнув змагання з Америкою на всю широчінь.

Цей, сказати б, перший етап змагання після другої світової війни коштував обом сторонам більйони долярів, але випродукована в ЗДА і СССР зброя в скорому часі перестаріла, і треба було починати другу рунду змагань коштом нових більйонів.

У розбудові керованих ракет СССР якийсь час ішов попереду, але ЗДА наздогнали і випередили його, випродукувавши стільки високоякісних керованих ракет, що їх відношення до совєтських становило як 3 і навіть 4 до 1-го. Також і американські бомбовики в тому часі були кращі, як совєтські.

Майже одночасно з продукцією далекосяжних ракет почали думати в ЗДА і в СССР про успішну протизброю. Тут треба пригадати давній анекдот з цієї ділянки. Винахідник винайшов був нову зброю і продав її секрет одній великодержаві за великі гроші. За якийсь час він винайшов зброю проти цієї сконструйованої зброї і зажадав за неї ще більші суми. Коли йому відмовили, він загрозив, що продасть свій винахід іншій великій державі. Очевидно, що перша держава мусіла купити і протизброю. Тоді невгамовний винахідник сконструював „протипротизброю" і повторив з нею попередню історію.

Нові винаходи є „новими" лише кілька років. Керовані ракети втратять своє значення, коли їх легко зможуть нищити протиракетні ракети.

Такі ракети ЗДА мають. Це — „Ніке-X", які вже можна продукувати масово. Але деякі фахівці радять, замість протиракетної зброї, розбудовувати далекосяжні ракети для відплатного удару проти СССР, коли б він спровокував атомову війну і продерся через оборонну лінію протиракетної зброї.

Цю справу мають вирішити військові й цивільні фахівці від оборонних проблем, які співпрацюють із Урядом ЗДА. Рішальне слово в цій справі скаже і 90-ий Конґрес, який призначатиме фонди на оборону ЗДА і всього вільного світу.

Студентські провідники домагаються скасувати обов'язкову військову службу

Вашинґтон. — Провідники 15-ох студентських організацій домагаються скасувати обов'язкову військову службу та заохочувати молодь до добровільної праці в різних добродійних інституціях. Найбільше цих студентів на з'їзді в готелі Шорґем були представниками крайнє лівих і правих студентських організацій, але були також і представники поміркованих студентських груп. В окремій резолюції, прийнятій на зборах, студенти заявляють, що обов'язкова військова служба є несправедлива для тих, що їх покликують до війська, і вона не є в згоді з традиційними американськими засадами про волю одиниці в демократичному суспільстві. В резолюції говориться і про те, що молоді люди в американському суспільстві повинні працювати в тому напрямку, щоб зліквідувати такі соціяльні зла, як іґнорація, убозство, расову дискримінацію та війну. Між тими, які підписали цю деклярацію, є представники таких лівих організацій, як Студенти за демократичне суспільство, і таких правих організацій, як Молоді американці за свободу. Між підписаними є і представники поміркованої організації як Крайове Товариство за поступ кольорових людей.

СТАТТІ СЕРЕДНЬО — ШКІЛЬНИКІВ ЧУЖИМИ МОВАМИ

На Тернопільщині відбувся „Цікавий конкурс", як повідомила „Рад. Україна" від 31 січня: „Обласний інститут удосконалення вчителів підвів підсумки конкурсу, що проходив серед десятиклясників цієї области". Учасники конкурсу написали свої праці англійською, французькою або німецькою мовами, на тему „Що дав нам жовтень" (цікавіше було б — чого він не дав). Поминаючи тему, виявилось, що учні „виявили добрі знання" з тих трьох мов.

Людмила Коваленко

ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ

Цього разу я знала, що в цій книжці обов'язково зустрінусь з Україною чи принаймні з „Малоросією", бо вже сама назва говорила про це: Doris Langley Moor, "Marie anr the Duke of H", „The Daydream Love Affair of Marie Bashkirtseff".

До Марії Башкірцевої та її Щоденника, як його видавали досі, було різне ставлення на Великій Україні і в Галичині. На Великій Україні, де її Щоденник видано російською мовою, оцінка була така, що він, як ще ніколи перед тим, показує марнославність жінки. У Галичині Марія Башкірцева була піднесена високо, як зразок вольової жінки, що встигла за своє коротке життя добитися слави.

Доріс Лонґлі Мур подає ще одну Марію Башкірцеву — підлітка, що його розривають і марнославність, і раннє, ще не усвідомлене пробудження сексу, і бажання зробити „добру партію", тобто вийти заміж за багаго й знатного чоловіка — Дюка Гамілтона.

Працювала Мур над цією книжкою кілька років, і, як сама признається, була втягнута мимо своєї волі у розшифровування та працю над величезною масою матеріялів, з яких складаються щоденники Башкірцевої. Ті тоненькі книжечки, видані кількома мовами під назвою Щоденника Марії Башкірцевої, є лише дуже скороченими й підчищеними вибірками з цього матеріялу, про що Доріс Мур не знала, аж поки не почала над ним працювати.

За співпрацю і допомогу Доріс Мур висловлює подяку аж тридцятьом особам, не враховуючи працівників бібліотек, архівів та музеїв. Серед цих імен знаходимо і українку, Ларису Онишкевич, якій Доріс Мур дякує, як „корисній кореспондентці в справі українського походження Башкірцевої". Пані Мур дякує також баронесі Будберґ та архиєпископові Сурожа о. Антонієві, що давали їй поради, як авторитети „в соціяльних і релігійних російських питаннях", тобто пояснювали ті чи інші титули і міркування в Щоденнику.

З усього цього, як видно, в голові пані Мур витворився якийсь вінеґрет, мішанина вірних, напіввірних і цілком невірних понять про звичаї та порядки в Російській імперії.

Наприклад, вона визнає, що батько Башкірцевої був „маршал ов ноблесс", і пише, що в Росії цей титул нічого не значив, і для нього не треба було навіть бути дворянином. Це — нонсенс. Хтось із її порадників, очевидно, переплутав звання „предводителя дворянства" із званням „председателя земства", бо пані Мур пише, що „предводитель дворянства" мусів дбати „за дороги, школи і т. п.", тоді як цим займалось Земство, а „предводитель дворянства" дбав тільки за інтереси дворян, тобто шляхти, з-поміж якої його вибирали, отже не міг він не бути „дворянином". Вона зазначає, що Башкірцеви були родом з України, але тут же вставляє дивну фразу, що „Україна — це сільськогосподарська країна, позбавлена блиску стародавньої Татарії" (!). Що це має означати, мабуть, і сама пані Мур не уявляє. Так само вона ставить під сумнів і генеральську рангу Маріїного діда, і чомусь вирішує, що своє багатство він здобув тим, що продавав для армії зерно під час Кримської війни, хоч за це, звичайно, не міг дістати військової ранги і хоч сама пані Мур пише, що в списку генералів Кримської війни його нема. Він міг вийти на димісію полковником, а вже пізніше бути підвищеним у генерали. В усякому разі, у Росії в другій половині XIX ст. ніхто не міг безкарно привласнити собі генеральської ранги.

Матеріял, що його переглянула пані Мур, величезний. Всього Марія лишила 103 великі зошити, при чому першого з них знайти не пощастило. Крім того, записки її є ще в так званих „карнетс" (невеличких зошитах), куди записувалось рахунки і витрати по господарству. Сама Марія в січні 1874 року зазначила: „Я написала вже 2.700 сторінок!"

Ясно, що всього цього матеріялу ніхто не взявся б друкувати, і пані Мур обмежилася загальними даними про родину Башкірцевих та уявним романом Марії з дюком Гамільтоном. Уявним — бо Марія не була з ним знайома, і всі її почуття, пляни та переживання були цілком однобічні і безпідставні.

Що вражає під час читання книжки, так це те, що авторка майже одверто антагоністично наставлена до об'єкту своїх розшуків. Звичайно, буває навпаки — кожний дослідник має нахил підвищити значення свого „героя". Пані Мур майже з ненавистю говорить про батьків Башкірцевої, зокрема про її матір. Її ставлення чимсь нагадує Гарріст Бічер - Стов, яка, приїхавши з Америки до Лондону, почала кампанію проти Байрона, підтримуючи плітки про його відносини з сестрою.

Зрозуміло, що праця над густо записаними сторінками, де переплетено слова російські і французькі, із вставками в італійській та англійській мовах і з дописками на марґінесах, коли Марія перечитувала свій щоденник і називала сама себе дурненькою — все це може виснажити терпеливість дослідника. Пригадую, як мене саму дратували довжелезні уступи з детальними описами у Бальзака і Золя, коли я перекладала їх твори. Та проте, неприємно читати книжку, авторка якої увесь час бурчить і обурюється, що її героїня — егоїстка та фантазерка, а її батьки неуважні, обмежені та морально невисокі. Щось є в книжці від провінціяльного пліткарства, яке дуже її знецінює.

Авторка взяла з Щоденника записи тільки за один рік, коли Марії Башкірцевій було чотирнадцять років, і приблизно до часу, коли їй скінчилось п'ятнадцять. При цьому увага авторки сконцентрована переважно на вигаданому, але надзвичайно пристрасному коханні Марії до дюка Гамільтона, якого вона тільки здалеку бачила, але наділила всіми якостями, що подобались їй у чоловіках. Це також применшує цікавість книжки, бо Марія, звичайно, не могла нічого конкретного написати, крім безконечних повторювань, вигуків про своє кохання і мрії стати його дружиною.

Але навіть така упереджена авторка, як пані Мур, мусить час від часу спинитися здивовано перед умінням Башкірцевої зазирати в себе, аналізувати свої переживання і безстрашно викладати все це на папір, свідомо пишучи щоденник для майбутнього, для публікування і осуду.

Коли додати до цього безсумнівний талант Башкірцевої, її колосальну енерґію, вміння вчитися і велику волю, про що ми фактично знаємо з інших публікацій Щоденника, то вийде, що ця „провінціяльна українка" перемагає на своєму шляху всі перешкоди, аж до посмертної неприязни пані Мур включно.

Для нас, українців, ця книжка приємна тим, що, за малими винятками, пані Мур називає Башкірцевих українцями, зазначивши навіть в одному місці, де пише про секретних аґентів, які наглядали за туристами з Росії в Европі: „а українці були відомі тим, що не любили царату". Цікаво також, що у Башкірцевих були пляни видати Марію заміж за одного з Милорадовичів, а, як знаємо, пані Милорадович була добродійкою, яка дала великі кошти на заснування НТШ у Львові.

Мур малює родину Башкірцевих, як монархічну, відсталу, некультурну, а одночасно згадує, що мати Марії читала вголос роман Гончарова „Обрив", який в ті часи належав, безперечно, до передової літератури. Виходить, що поради і пояснення, що їх одержала пані Мур від лондонських „знавців російських справ", були і неточні і неповні, і перешкодили їй дати вірну оцінку багатьох подій, згадуваних у Щоденнику Марії. Але книжка показує також і те, що, коли ми активно беремось до висвітлення українства тих чи інших осіб, то це дає свої наслідки, може часом не цілком такі, яких прагнемо, але все таки добрі для ширення українського суб'єкту, як окремішного від російського.

УССР ПІД МІКРОСКОПОМ

„ПРАЦЯ ЄДИНА З НЕВОЛІ НАС ВИРВЕ..."

Справа не лише в тому що задля пари середньої якости черевиків, після майже півсторіччя існування совєтського режиму в Україні, треба працювати, як кажуть, не ївши й не пивши, майже цілий тиждень. І навіть не в тому, в яких умовах доводиться робітничим масам виконувати свою працю. Тут порушуємо інше питання: які кари спадають на голови робітника за неприхід на працю, за спізнення, за „порушення трудової дисципліни"?

У вільному суспільстві працівника, який без поважних причин не приходить кілька днів на працю, можуть просто позбавити місця праці, а ще ймовірніше — спочатку йому звернуть на це увагу, попередять.

У підсовєтській Україні поведінку робітника чи службовця вимірюється „Типовими правилами внутрішнього трудового розпорядку", а навіть спеціяльним „Кодексом законів про працю". Очевидно, ті правила й закони або не дуже ясно висловлені, або ж їх по - своєму перекручує начальство на місцях, бо преса УССР не раз публікує запити, скарги, нарікання на незаконно заподіяну працівникові кривду, але — на підставі „закону".

Ось які кари накладається за самовільний неприхід на працю чи якесь інше „порушення трудової дисципліни" (цитуємо за „Радянською Україною" з 15 січня ц. р.):

„За порушення трудової дисципліни адміністрація може накладати такі дисциплінарні стягнення: зауваження, догана, сувора догана, переведення на нижчеоплачувану роботу на час до 3 місяців або переведення на нижчу посаду на той же час. За прогул без поважних причин адміністрація може накласти на винного одне з цих дисциплінарних стягнень або позбавити права на одержання процентної надбавки за вислугу років на час до трьох місяців чи знизити одноразову винагороду за вислугу років у розмірі до 25 процентів (на підприємствах і в установах, де встановлено такі виплати). Слід додати, що прогулом вважається також поява робітника, службовця на роботі в нетверезому стані"...

Але на цих, відносно легких, карах не обмежується „Кодекс законів про працю УССР". За неприхід на працю можна не тільки втратити місце праці, а ще й стаж безперервної праці, дуже важливий тоді, коли робітник переходить на пенсію, і без того неспівмірно малу.

„Замість цих заходів адміністрація має також право звільнити порушника з роботи, зазначивши в трудокнижці, що він звільнений за прогул без поважної причини (П. „є" ст. 47 Кодексу законів про працю УРСР). Звільнений втрачає стаж безперервної роботи і матиме право на забезпечення допомогою по тимчасовій непрацездатності тільки після того, як попрацює не менше шести місяців на новому місці"...

Кілька записів у „трудовій книжці" про порушення „трудової дисципліни" — це прямий шлях до найнижче оплачуваної праці, до запроторення такого робітника чи службовця на село, в колгосп, або ж для виставлення його кандидатури на „добровільний" виїзд до Сибіру, на цілинні землі...

Ще гірше становище селянина - колгоспника. Його офіційно і формально приписано до колгоспної землі, держава не видає йому пашпорта, отже він не може нікуди з села виїхати, а до того ж — не існує жадного закону про довжину робітного дня.

І коли в листах з України не раз читаємо: „Працюємо від сходу до заходу сонця", то це не звичайний народний вираз, а гірка правда лянського раю".

(X)

Прот. Д. Бурко

АНДРІЯН КАЩЕНКО

(1)

Минає 45 років з дня смерти Андріяна Кащенка, письменника-будителя.

Андріян Кащенко народився 31 березня 1858 року в сім'ї небагатого українського дідича-хуторянина біля міста Олександрівського на Катеринославщині. Вчився в Катеринославській гімназії. Вже в ті роки він, здібний і допитливий, дуже цікавився рідною історією та місцевими пам'ятками старовини. По закінченні гімназії мріяв про вищу освіту, але матеріяльні нестатки не дозволяли вчитись. Служив у війську офіцером, а потім довгий час урядовцем на залізниці в своїй любій Катеринославщині.

Вже на початку 80-их років А. Кащенко пише історичні оповідання і друкує їх у місцевих часописах під псевдонімом А. Торішній. Записує з уст народу пісні та перекази про славну Запорізьку Січ, про козацькі подвиги. Разом з цим самотужки доповнює свою освіту, глибоко вивчає історію України, зокрема добу Козаччини.

Цьому якраз сприяла Катеринославщина, рідні місця Кащенка, які він романтично назвав Січеславщиною, а саме місто Катеринослав — Січеславом (за української влади, 1919 року, ця назва була прийнята офіційно). Ті місця мали багато пам'яток, що нагадували про Запоріжжя, і Кащенко оглянув їх по кілька разів, усе дослідивши, усе вивчивши. Так виростав славетний оповідач про „діла незабутні", той, що збудив до національного усвідомлення не одну тисячу „незрячих" дітей України.

Дедалі з-під пера А. Кащенка виходять одно за одним прекрасні історичні оповідання та повісті і, перемагаючи тяжкі умови російської цензури, появляються друком. Майстерно оброблені, писані зі щирим почуттям, перейняті любов'ю до народу, до його минувшини, яскраві і доступні своїм викладом, вони, ті оповідання й повісті, дуже скоро знайшли широчезне поле читачів, особливо серед селян. Народ побачив у творах Кащенка себе, побачив живі образи Петра Сагайдачного, Богдана Хмельницького, Богуна, Нечая, Виговського, Петра Дорошенка, Гордієнка і багатьох інших своїх лицарів, що непохитно стояли і власним життям жертвували в боротьбі за його волю і державність.

Частіше і все більшими накладами виходили книжки Андріяна Кащенка, коли внаслідок революції 1905 року московські утиски на українське друковане слово трохи полегшали. А в час українського національно-державного відродження, в роках 1917-1920, ті книжки розходилися по Україні сотнями тисяч. Не було мабуть, української хати, селянської родини, де б не читали Кащенка. Велику популярність мали такі його повісті як „У запалі боротьби", „Під Корсунем", „Славні побратими," „Борці за правду", „Запорозька слава", „Великий Луг Запорозький", „Кость Гордієнко-Головко" та чимало інших. В кожній шкільній бібліотеці, в кожній „Просвіті", що в ті дні густо вкривали Україну, в першу чергу були книжки А. Кащенка. З них читачі, головно молодь, пізнавали Козаччину, ті яскраві сторінки нашої історії, такі багаті на героїзм боротьби за волю і незалежність рідного краю, боротьби проти лукавих сусідів - загарбників москалів, поляків та інших напасників.

Крім оповідань та повістей, Андріян Кащенко написав історію Запорізької Січі під назвою „Оповідання про славне військо Запорозьке Низове" і цілу низку менших історичних нарисів про місця, де стояла Січ.

Також написав він з десяток оповідань для дітей, як „Мандрівка на Дніпрові пороги", „З Дніпра на Дунай" та інші, і кілька п'єс, з яких найбільш відомі драма „Напровесні" і комедія „Зоря нового життя". В п'єсах, що мають своєю тематикою українське життя початку XX ст., він ставить у центрі дій ідею служіння Україні, ідею праці для добра свого народу, розбуджує поняття національної гідности, вказує правдивий шлях до визволення з московської неволі.

У листопаді 1918 року українці Катеринославщини урочисто святкували 35-річчя літературної діяльности А. Кащенка. Щиро вітало громадянство талановитого повістяра, вітали делеґації від шкіл, від товариств „Просвіта", від Повітових Селянських Спілок та інших організацій. Усі підкреслювали його заслуги в українському національно - визвольному русі. Відповідаючи на ті привітання, Кащенко казав: „Я дуже щасливий, що діждався великих днів будування храму волі і державности України, і що в цьому святому ділі є скромна частка й моєї праці. Дай же, Боже, українському народові щасливу долю, щоб цей храм його свободи і державности знову не зруйнували вороги наші".

Захоплено відзначали цей ювілей по містах і селах України. Особливо тепло вшанувала ювілята шкільна молодь, у серцях якої його ім'я відзивалося патріотичними настроями і думками. До них бо, до тих сердець, найбільше промовляли його твори саме в ті дні, коли в Україні широко лунав гомін боротьби за її державність і свободу. Заслужено втішався письменник, що його національний засів так заколосився, заряснів, немов родюча українська нива.

„Передовий народний сіяч", як назвала Кащенка з приводу його літературного ювілею українська преса, в ті дні ще з більшим запалом віддався праці. Поза громадською діяльністю, до якої він горнувся завжди, а з 1917 року вона забирала у нього багато часу, він писав. Писав велику повість „Гомін" — про новітню добу українського визвольного руху, приготовляв до друку найсовєтського „робітничо - сеновіші свої оповідання. Ці його твори, на жаль, не побачили світу і невідомо, чи вони збереглися.

Через півтора року, коли Січеславщину, а трохи пізніше і всю Україну, опанувала большевицька Московщина, подвиг Андріяна Кащенка, як письменника і громадянина, спаралізовано. Кривава окупація України, розгром совєтськими ордами її волі і незалежности, був для великого патріота тяжким ударом. Він не міг примиритися зі страшною дійсністю, з нечуваним насильством російської комуністичної влади над українським народом. Цей удар став для письменника ще тяжчим, коли його, вже хворого, зимою, 1920 року арештувала Че-Ка (хоч скоро випустила, бо ім'я Кащенка було дуже популярне в народі, а в кількох районах Січеславщини палали селянські повстання).

(Закінчення буде)

ЧИ ВИ ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК У ВІДНОШЕННІ ДО ЗУДАК?

Різдв'яні св'ята минули. З преси відомо, що з приводу Різдв'яних свят Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) видав заклик до українців у ЗДА з проханням скласти щедру Коляду на допомоговий фонд ЗУАДКомітету. Розіслано на адреси українських організацій у ЗДА та окремим особам окреме звернення з прилученою ковертою з проханням пам'ятати про Коляду на допомоговий фонд ЗУАДКомітету, який оформлюється на загальноукраїнську Суспільну Службу, об'єднуючи в одному проводі допомогову акцію усіх українських організацій в поодиноких містах та взагалі у ЗДА, щоб так краще служити потребам українців у у ЗДА та в Західній Европі.

Всім відома велика допомога ЗУАДКомітету українським скитальцям в таборах ДП у Захід. Німеччині, Австрії та взагалі в Західній Европі, спровадження скитальців сюди, головно до Америки, де їх розмістив ЗУАДКомітет у більших скупченнях. Новоприбулі у ЗДА з гарним успіхом розвинули культурно - національне життя. Добре їм живеться і матеріяльно.

Та завдання ЗУАДКомітету далеко не скінчене. Крім сталої допомоги українським залишенцям у Західній Европі, яку продовжує Европейське Представництво ЗУАДК в Мюнхені, виявилася потреба всебічної допомоги потребуючим українцям на американській землі.

Тут панує добробут, — але не всі наші люди могли забезпечитись матеріяльними добрами і вигодами. Одним здоров'я недозволило, іншим втрата батька чи мами, третім нездібність до праці, а ще іншим обставини склались так, що унеможливили нормальне життя і не дозволили забезпечити будуче своїм дітям. Потрібна подвійна поміч: продовжувати допомогу залишенцям у Західній Европі і давати моральну й матеріяльну допомогу потребуючим людям в цій країні.

ЗУАДКомітет чекає на зміцнення фондів у зв'язку з традиційною Колядою на цілі допомоги ЗУАДКомітету. Провірте, читачу, чи ви скористали з висланої вам коверти ЗУАДКомітету. Багато уже виконали свій обов'язок і вислали Коляду ЗУАДКомітетові, а від інших ЗУАДК ще чекає на пожертву.

Між іншим Українська Щадниця у Філядельфії вислала відд себе 100 долярів. З-поміж Відділів УККА на першому місці треба подати збірку Відділу УККА у Винпані — 253 дол., Гемтремк — 146 дол., Леттем — 69, а дальші три Відділи УККА (Трой, Бріджпорт, Кемден) нижче 50 долярів. Відділ СУА ч. І. в Ню Йорку переслав 77 долярів, Джексон Гайтс 25 дол., три Укр. Амер. Клюби переслали нижче 50 дол. Від дальших Відділів УККА, СУА та Українських Горож. Клюбів у ЗДА, як теж інших організацій ще не надійшла Коляда для ЗУАДК.

З поодиноких осіб, відомих прихильників ЗУАДКомітету, вислали коляду д-р Мирослав Черни — 100 дол. д-р Василь Кіналь 50 дол., д-р Т. Шеґедин 40 дол., а по 25 дол. вислали: д-р Вол. Галан, д-р Б. О. Шебунчак, д-р М. Зарицький, Ст. Костів, Р. Мандрусяк, Микола Плеґар, Мих. Лесин і д-р А. Р. Стрільбицький. Повний виказ Коляди буде поданий додатково.

Довжники ЗУАДКомітету, які ще не вирівняли коштів за свій переїзд до ЗДА, мають оце нагоду Колядою сплачувати свій довг, який в цілості йде на сплату новозакупленого першого Дому Українських Ветеранів у Філядельфії.

Потреби ЗУАДКомітету зростають. ЗУАДКомітет чекає на пожертви — Коляду для потребуючих у Західн. Европі і у ЗДА. Жертвуйте, скільки можете, але жертвуйте!

Микола Вайда,
Організаційний референт
ЗУАДК

22-го Січня в Тексасі

Грамоту губернатора Тексасу Джана Коннеллі, про Роковини 22-го Січня, цього року відчитала п-нна Галя Данилик перед тутешньою українською громадою в українській залі. Очевидно, що для „Американської України" десь там на північному сході ЗДА, це нічого надзвичайного. Але ми відзначили вперше ці Роковини у просторій залі, не менш просторого власного дому, на який спромоглася наша тридцятиродинна українська громада в Гюстоні.

Може й не без причини принялась тут назва про „Український динамічний Гюстон". Бо й справді, мабуть не багато українських громад на тутешньому континенті може похвалитись такими досягненнями, як наша маленька громада під проводом її енергійного і невсипущого душпастиря, о. д-ра Дмитра Блажейовського. Згадати б хоч постійну нашу участь у щорічних святкуваннях Кирила і Методія, виступи на місцевих міжнаціональних фестивалях, показові релігійні відправи в нашому обряді, з якими познайомлений весь центральний Тексас... Велика церква, просторий парохіяльнию дім, вибудуваний тількищо будинок з прекрасною залею. Є чим хвалитися, і я надіюсь, що читачі „Свободи" вибачать мені цю самохвальбу.

Святочний Комітет в складі п. Фреда Сірмана і п-і докторової Лесі Кейді, очолив п. Михайло Данилик, який фактично ніс на своїх плечах весь тягар влаштування Свята. Він очолив українську делеґацію до мейора Гюстону, що підписав в її присутності проклямацію про Український День. Крім п. М. Данилика і о. д-ра Д. Блажейовського в склад делеґації входили: піонер тутешнього українського життя, п. Михайло Балабан, п. Петро Планчак — фундатор новозбудованого дому, п-ні Віра Гуданич — голова клюбу св. Ольги, п. Фред Сірман — і п-і Гелен Бровонок, одна з чільних провідниць тутешньої молоді.

Дбайливо підготовлену програму Свята, що відбулося після Служби Божої в неділю 22-го січня ц. р., започаткував п. М. Данилик. Він привітав гостей, яким представив двох учасників Визвольних Змагань та свідків 22-го січня 1919 р. п-а Теодора Телезду і д-ра Тимоша Олесюка. Промову в українській мові виголосив д-р Сас Яворський з Люїзіяни, а в англійській п. Роман Богачевський. Перший проаналізував значення 22 Січня для нас, а другий переповів історію цієї події та представив її наслідки трагічного фіналу подій, що заіснували тоді на нашій Батьківщині.

Поезію Богдана Лепкого „І в мене був свій рідний Край" продеклямувала п-на Таня Бемко. Вона підготовила ще й збірну деклямацію місцевої дітвори „Молитва за героїв". Учасники рецитації Віра Микитин, Марта Ушак, Христя Богочевська, Христя Черешня, Ліза-Марія Гуданич та Ігор і Тарас Бемки полонили серця присутніх. Пісні молодечого хору та збірного хору (зокрема треба згадати боєву пісню „Гей, нумо браття до зброї") доповнили програму. Перед відспіванням українського гимну п. Йосиф Зупко відчитав резолюції, які домагались між іншими проведення вільних виборів в Україні під наглядом Об'єднаних Націй. Слід додати, що цього ж дня вечором мешканці Гюстону могли бачити на телевізійних новинах „канал 13" фраґменти святкування — п. Й. Зупко на фоні зібраного хору читав резолюцію і читачі почули, що „. . . ми українці взиваємо американський уряд продовжати енерґійно боротьбу проти червоної аґресії у В'єтнамі".

Неофіційною частиною Свята перекускою для гостей, зайнялись пані Віра Гуданич, Марія Черешня, Юстина Ушак, Оксана Данилик, Елсі Глованович та Маргарета Тарас. Присутні підписали текст резолюції, що її вислано до президента ЗДА, ділились враженнями і . . співали.

Помагали влаштовувати це Свято члени молодечого клюбу Степан і Павло Ушаки, Параска — Тереса і Степан Славичі, Марія і оба брати Микитини (Ганс і Джані). Це тільки частина тих, що мають продовжувати наше діло тут. Душею місцевого хору є п-на Галя Телезда і п. Антін Гуданич, і завдяки їм це свято осталось приємним спомином для всіх тих, що на ньому були.

Лев Бемко

Півмільйона долярів за поштові марки...

Ню Йорк. — У готелі „Валдорф - Асторія" відбувся розпродаж поштових марок, що у висліді приніс дійсно високу суму — 493 тисячі 550 долярів. За видану в 1847 р. американську поштову марку, з зображенням Юрія Вашинґтона, номінальної ціни в 5 сентів, заплачено на авкціоні 34.000 дол. А за поштову марку вартости в 15 центів власник одержав аж 35,000 дол., бо на тій марці, випущеній в 1889 р. у ЗДА, малюнок причалення Колюмба був помилково надрукований догори ногами.

Цікаво, скільки коштує на міжнародному філателістичному ринку дуже рідкісна поштова марка Української ССР, випущена в 1923 р. — чотири значки в серії „На допомогу голодуючим"? Після того випуску Москва катеґорично заборонила випускати в Україні окремі поштові значки.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2 ав.

З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 10 лютого ц. р. відбудеться там вечір під гаслом: „Сучасна Людина: А) відчуженість, Б) тривога і В) смерть." Доповідатимуть три молоді наукові дослідники: Володимир Одайник розглядатиме проблему з погляду соціяльно - економічного, Андрій Хруцький з погляду онтологічного й Віталій Кейс — літературного. Початок о год. 8 веч.

КНИЖКИ

ГІЛЬКИ для КНИГОЛЮБІВ: *І. Стоцький: Потолочені хліба* (новелі) $0.60; Квітка-Основ'яненко: Пан Халявський (роман) $2.25; Руставелі: Витязь в тигровій шкурі $4.55; Шекспір: Сонети $1.50; Глухенький: Коліївщина (роман) $2.00; Ів. Манило: Постріли з пера (гуморески) $0.50; Україна сама... (нові твори) $0.80; Ів. Ле: В снопі дозріває (новелі) $1.90. Каталоги висилаємо! — Адреса:
I. Manylo, Wolosozar
P.O. Box 472
Vineland, N.J., 08360 U.S.A.

Ділюся сумною вісткою з Побратимами УСС і УГА мойого Брата, Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 5-го лютого 1967 р. відійшов у Вічність у Прібрамі в Чехах на 70-му році життя

сл. п.
Інж. ЄВГЕН НОСКОВСЬКИЙ

хорунжий УСС — учасник Українських Визвольних Змагань, довголітній гірничий інженер в Чехословаччині.
ПОХОРОН відбудеться дня 8-го лютого 1967 р. в Прібрамі, де на місцевому кладовищі спочинуть Його Тлінні Останки.

СВ. ЛІТУРГІЯ ЗА СПОКІЙ ЙОГО ДУШІ буде відслужена 7-го лютого ц. р. о год. 7:30 ранку в церкві СВ. ЮРА при 7-ій вул. в Ню Йорку.
Сестра: ГАЛИНА НОСКОВСЬКА-ГІРНЯК

Пам'яті св. п. БРАТА — складаю 20.00 долярів на Охорону Воєнних Могил.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що в п'ятницю, 3-го лютого 1967 р. у Філядельфії, Па., по довгій і тяжкій недузі відійшла від нас у Вічність прийнявши Найсвятіші Тайни наша Дорога ДРУЖИНА і ДОЧКА

бл. п.
ЛІДІЯ з КОЗЛАНЮКІВ ВОМПЕЛЬ

народжена 27-го грудня 1928 року у Львові.

ПАНАХИДА буде відслужена в п'ятницю, 10-го лютого ц. р. о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні Стефанії Кредєнсор при 25-ій і Брави вулицях у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 11-го лютого 1967 р. о год. 9-ій рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Миколая при 24-ій і Паплер вулицях, а звідти на цвинтар в Факс Чейсі.

Горем прибиті:
муж — ОСИП
мати — ІРИНА КОЗЛАНЮК
тета — ОЛЬГА КВАСНИЦЯ
і ближча та дальша Родина тут і в Краю

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. **МИХАЙЛИНИ з МАРТЮКІВ ВУКАЧЕВСЬКОЇ**
складаємо на потреби УВАН у Ню Йорку:

Сильвестер і Володимира МАРТЮКИ, брат	50 дол.
Левко і Бісерка МАРТЮКИ, братанич	20 дол.
Борис і Дзвінка ЗАХАРЧУКИ, братаниця	30 дол.
Осип ПОДОЛЯК	10. дол.
Разом	110 дол.

ВІЧНА ЇЇ ПАМ'ЯТЬ!

На свіжу могилу
мец. **РОМАНА ШЕНКІРИКА**
замість квітів, складаємо 10.00 долярів на Український Національний Музей в Шикаґо.
Юліян і Наталія КАМЕНЕЦЬКІ

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. **ПАВЛА ДЗЮБАНОВСЬКОГО**
з Монтреалу
складаю 20.00 долярів на Український Католицький Університет у Римі.

Вельмишановній Родині Покійного, висловлюю найщиріше співчуття — дружині Анні, синові Михайлові, на Рідних Землях в поневоленій Україні; братам Грицеві, Йосипові в Монтреалі і Михайлові в Україні.
Шваґер — ОСТАП ПІДГАЙНИЙ

Замість квітів на могилу
бл. п. проф. **ОЛЕКСАНДРИ СТАВНИЧОЇ**
Бофало, Н. Й.
склала 15.00 долярів на Фонд Енциклопедії Українознавства НТШ в Сарсель, Франція.
Ганна КОРЕНЕЦЬ

Замість квітів на могилу
св. п. **ОЛЕНИ ДУРБАК**
зложили 25.00 долярів на видання Збірника про Теребовлю
Надія і Марія ПОПЕЛЬ
і Софія ТИМЦІОРАК

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Сесія Головної Ради НТШ

25-го грудня 1966 відбулася в Ню Йорку сесія Головної Ради НТШ. Участь в ній взяли: від НТША проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, як Президент Г.Р. НТШ та члени проф. д-р В. Стецюк, проф. д-р М. Стахів, проф. д-р М. Зайцев, ред. І. Кедрин - Рудницький (умандатований гість); від Канадійського НТШ: проф. д-р Є. Вертипорох, як генеральний секретар Г.Р. НТШ та член проф. інж. В. Іванис; від Европейського НТШ: ред. Б. Кравців (умандатований гість), від Австралійського НТШ: проф. д-р Е. Жарський.

На цій сесії вирішено перевести зміни таких постанов статуту Головної Ради НТШ, які торкаються організаційних проблем Г.Р. і взаємовідносини Головної Ради і Товариства та достосувати їх до практичного життя. Крім того Президія Головної Ради НТШ взяла на себе ініціятиву скликати Науковий Конґрес Української Науки у вільному світі, в часі Світового Конґресу Українців, що відбудеться в листопаді 1967 р. в Ню Йорку. Також прийнято проєкт правильника номінування нових дійсних членів та членів - прихильників, що його Президія Г.Р. вишле членам до голосування. Проєкт опрацював проф. д-р В. Стецюк. Звіт з діяльности Головної Ради за 1966 рік подав генеральний секретар проф. Вертипорох на письмі; цей звіт висилається всім членам Г.Р. до відома.

Загальна діяльність НТШ в ЗДА

У звітовому періоді відбулися два засідання Управи та 5 засідань Президії, на яких вирішено справу випуску нових публікацій, розглянено прийняття членів-кореспондентів і звичайних членів та справи, зв'язані з підготовою до відзначення сторіччя Товариства.

Наукові конференції і доповіді

Спільно з Філологічною Секцією вшановано 5-го листопада 1966 р. 25-ліття смерти Богдана Лепкого. Конференцію відкрив і нею проводив проф. д-р В. Лев. Доповіді про Б. Лепкого як вченого і поета, та спогади про нього виголосили: проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, письменниця Д. Ярославська - Столярчук, і ред. Л. Лепкий. Друга частина конференції відбудеться в квітні 1967 р. 17-го грудня 1966 р. влаштовано другу урочисту наукову конференцію для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Конференцію відкрив проф. д-р В. Лев. Доповіді про Івана Франка, його творчість та спогади про нього виголосили: ред. В. Верган, адв. Я. Гриневич, д-р О. Соколишин, мґр. Л. Храплива, д-р С. Карпінська, проф. д-р Я. Падох, проф. д-р К. Кисілевський, проф. д-р В. Стецюк. Доповіді проф. д-р Ґ. Лужницького, проф. д-ра М. Андрусяка, проф. д-ра Н. Короля і проф. д-ра Р. Кухара відчитав чи зреферував інж. Р. Кобринський. Проф. д-р Р. Смаль-Стоцький закрив коротким словом франківський Рік.

Історично - Філософічна Секція та Історична Комісія влаштували: 19-го листопада 1966 доповідь проф. М. Заклинського про „Зрив 1-го Листопада 1918 р. і причини його різних оцінок". Проф. М. Величківський доповідав 3-го грудня 1966 р. про „Недавнє наше минуле з української визвольної боротьби в сучасному совєтському освітленні".

Філологічна Секція влаштувала 22-го жовтня 1966 р. наукову конференцію, якою вшанувала літературну діяльність д-р С. Парфанович. Конференцію відкрив і нею проводив проф. д-р В. Стецюк. Слово від Математично-Природописно - Лікарської Секції виголосив проф. д-р Р. Осінчук, від Товариства Українських Лікарів П.А. — д-р Б. Олесницький. Доповіді про творчість д-р Парфанович в ділянці літератури виголосили проф. д-р В. Лев і мґр. Л. Храплива. Заключне слово сказала письменниця.

Мовознавча Комісія влаштувала дві доповіді, а саме: 23-го вересня 1966 р. проф. д-ра П. Ковалева і проф. д-ра К. Кисілевського на тему „Становище Мовознавчої Комісії НТШ в справі пропозицій Канадійської Комісії для впорядкування правописних правил". Другу доповідь на тему „Думки акад. С. Смаль-Стоцького в справі українського правопису" виголосив проф. д-р П. Ковалів 26-го листопада 1966 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ ІНСТИТУТ

На Зборах Інституту, що відбулися 16-го грудня 1966 р., вибрано таку нову дирекцію: директор — сотн. З. Стефанів, заст. директора — д-р І. Козак, секретар — інж. Ю. Тамарський, скарбник — д-р І. Рижій. Члени дирекції: проф. д-р Я. Зозуля, ред. І. Кедрин-Рудницький, мґр. Я. Гриневич, д-р С. Ріпецький, проф. М. Заклинський. Контрольна Комісія: о. мітрат д-р В. Клодницький, д-р С. Никифоряк, полк. П Содоль - Зілинський.

ОСЕРЕДОК НТШ У ВАШИНҐТОНІ

У звітовому періоді влаштовано такі наукові конференції і доповіді: 15-го жовтня 1966 р відзначено роковини Івана Франка (спільно з УВАН). Доповіді виголосили: проф. д-р П. Ковалів н.т. „Значення І. Франка в розвитку літературної мови Галичини" і проф. д-ра О. Повстенка н.т. „І. Франко в образотворчому мистецтві". 6-го листопада 1966 р. проф. д-р Ю. Старосольський виголосив доповідь н.т. „Юридичний аспект акту соборности 22-го січня 1919 р." 10-го грудня 1966 р. вшановано роковини Михайла Грушевського (спільно з УВАН). Доповіді виголосили: д-р А. Луцьків н.т. „М. Грушевський як український учений і державний діяч" та проф д-р П. Ковалів — н.т. „М Грушевський в боротьбі за українську мову". 21-го січня 1967 р. проф. д-р Р. Смаль-Стоцький виголосив доповідь н.т. „Початок наших визвольних змагань під час першої світової війни".

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР

17-го грудня 1966 р. відбулася доповідь інж. А. Вовка н.т. „Назва USA українською мовою". Дорогою анкети зібрано пропозиції в справі усталення цієї назви. Відкрив конференцію голова Термінологічного Центру ред. В. Давиденко, а проводив ред. Б. Кравців.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НТШ

У звітовому періоді появилась нова праця проф. д-ра П. Ковалева п.н. „Українська мова", як том 19 Бібліотеки Українознавства.

В друку знаходяться такі дальші видання НТШ: Записки НТШ том 177, Бібліотека Українознавства т. 10 — дальші випуски праці проф. д-ра М. Стахова „Україна в добі Директорії УНР" і „Просідінґс" Мат. Прир. Лікарської Секції т. 6.

В опрацюванні до друку знаходяться: Збірник про стан культури на Рідних Землях, Збірник на пошану І. Франка, Збірник на пошану М. Грушевського, перевидання збірки Б. Лепкого „Казка мого життя", видання тому 18 „Українського Архіву" з працею В. Грабця „Бувальщина Нового Села".

ЧЛЕНСТВО НТШ

Нові звичайні члени: Д-р філ. Михайло Яремко, Ґелесбурґ, Ілл., мґр. філ. Віра М. Семенина, Гемптон, Н.Дж., мґр. Петро Ґой, Ню Йорк, Н.Й.

ФІНАНСОВІ СПРАВИ

З нагоди Франківського Року та роковин Михайла Грушевського вплинули дальші численні пожертви на видання збірників на пошану тих визначних українських вчених. Поіменний виказ ВШ. ПП. Жертводавців подамо в найближчих „Вістях" НТШ. УПРАВА НТШ складає на цьому місці найщирішу подяку за піддержку вільної української науки та за прихильність для нашого Товариства.

„ДЕ ЗАМОВИТИ ПАМ'ЯТНИК

„Рад. Україна" від 3-го лютого надрукувала „листа з коментарем", у якому стверджується, що в багатьох містах України трудящі бажають поставити за власні кошти пам'ятники різним історичним діячам, встановити меморіяльні дошки (як совєтським діячам, так і деяким постатям з минулого України). Домагаючись права і змоги встановляти такі пам'ятники, автори листів покликаються на найновіший заклик ЦК КПСС про підготову до „святкувань" 50-річчя большевицького перевороту, де сказано, що треба „впорядкувати існуючі пам'ятники, обеліски, братські могили" і т.п. З попередніх пресових повідомлень виходить, що населення не бажає стандартних „відливок", а дехто, за власні гроші, хоче поставити пам'ятники Довбушеві Кривоносові та ін. Але: „Хто ж розв'язуватиме проблему?" „У Комітеті держбуду делікатно посилають до Мін-ва культури УССР. В Управлінні образотворчого мистецтва Мін-ва культури листа навіть не прочитали . . . Коло, на жаль, замкнулося".

Балтімор, Мериленд

„ЗАРЕВО" ВШАНУВАЛО М. ГРУШЕВСЬКОГО

(П.Ч.) — 28-го січня ц.р. УСТ „Зарево" вшанувало 100-ліття з дня народин найбільшого українського історика і державного діяча, першого президента УНР проф. М. Грушевського своїм XIV-им Академічним Сечором.

В програмі Вечора були три доповіді, в яких відображено життя і багатогранну наукову й політичну діяльність історика.

Ніна Калиновська говорила про „Життя М. Грушевського", д-р Антін Луцьків з Вашинґтону, бувший член факультету Сиракюзького Університету, редактор чужомовних американських видань і член асоціяції „Міжнародна Плятформа" виголосив доповідь „М. Грушевський — український вчений", а д-р Юрій Криволап, викладач Мериленського університету і член Українського Студійного Т-ва ім. М. Грушевського — „М. Грушевський — Президент УНР".

Обидві доповіді — д-ра А. Луцькова і, зокрема, д-ра Ю. Криволапа викликали широку дискусію, в якій порушувано політичні аспекти діяльности М. Грушевського і його повороту на Україну.

В дискусії брали участь д-р А. Лемішка, ген. П. Самутин, сотн. І. Трегубенко, дир. О. Хархаліс, В. Татчин, проф. С. Михайлишин, В. Корж, А. Радь.

На закінчення Вечора проведено збірку в користь „Українського Історика", яка дала коло 100 дол.

О. З.

ТАРЗАН, Ч. 5759. Спалене село!

Минали місяці, і вістка про трагедію в цирку не дійшла до Тарзана від мавп.

Але коли він принагідно патролював свої широкі, на позір, мирні володіння . . .

Він швидко сам знайшов сліди цієї трагедії! Село тубільців було пограбоване, без жадного сліду життя!